

K32/22

Games of Tswana Children.

index 0 2 1/2 (39) 1/5 Bailey Mogorosi
 1 JUN 1939
 Ditsiwa Betswana le metshameko e bore Satho Location
 (20) 33° Metshameko K32/22 3 laenfontein
 pp. 1-5

Bana ba betswana ba na le metshameko e le menthi theta e ba e
 tshamekang bosigo le metshameko. Bosigo ga ba ditho dyle
 mo mathung ka ba ise ba tshoaro ke boroko. Ba tshameka
 hu hu mmee! Phokoji mmee. Ke gore, ba bangae ba tea-
 mara ba ee go itshuba mo lehibung: me jaanong gatae ka
 bo phokoji. Jaanong ba bangae ba dire lesakanyana ka mbee
 me ba tsene mo teng: me gatae ke dinku. Gape ba bangae
 ba ee go tsamara kgakalanyana le ba ba mo sakeng, me
 bone gatae ke dikoanyana di a tshameka. Gape gona le
 ba bangae ~~ba~~ ba itshubileng ka ba morago ga ditshane
 me bone gatae ke dintsa me jaanong gi, ba eleng diphe-
 koge ba tle ba kukumela dikoanyana mo lehibung me
 ba e leng dikoanyana ba se ba gae ba re: Hu hu mmee!
 Phokoji mmee ~~me~~ thasetse mmee: Jaanong ba eleng dinku
 ba tsoe mo sakeng ba talogele, koo dikoanyaneng ba
 lela jaaka diphe ba re: Hou hou mmee! Dintsa mmee.
 Me ere ha bokhoji ba santse ba leleka dikoanyana me
 bo mmatsone ba di thusetse, dintsa di tle di talogae
 di re: hou hou hou! me jaanong bo phokoji ba se ka
 tshaba ba e leng dintsa. Metshameko o ke oa bana ba
 ba botlana hella ba sa kopana le ba ba golo. Gape o
 mongae ke moskele. One o tshamikisa ke ba tonna le
 ba ba nyenyane. Me eo motonna a phule hatshe a ^{name} ~~man~~
 maoto, me ba ba botlana ba tle ka ~~ba~~ morago ga gagae.

ba harane. Jaanong ba opele ba ntae ba rita ba aa
 koa pele ba ntae ba re: moskele-moskele kele kele, au jela
 au jela jela jela. Jaanong ba ba bottana ba re me kea a
 otela me sa ntlha eo o koa morago a robale. Gapeba dire
 moskele ba ntae ba ea pele ba tsikinnyegela ntlha tsotlhe, gape
 eo morago eo o hatelang eo o robetseng are: me ke a otela,
 me mmagae are; robala naganaka. Me ba dire jalo jalo
 go hitthela ba robala bothe. Jaanong ma bone eo o koa pele a
 eme a the go ba tsosa a ba tshoare ka ditsebe a ba logetse
 faake ha moragi a logetsa bana ka mahura me ba ^{tsosa}
 gape ba tshameke gape. Pina e e ratoang ke banyana ke:

Serinye. Ha ba e opele hare:

Serinye-serinye-serinye, serinye, serinye;

Ausi irile maloto ke re are tsamae.

oa gana oa re tla shea mmogo.

sa famolala sa ma kamega.

E engae ea ~~sa re~~: Thubenyana, a ja dogobenyana,

a bo kgottha ka lushuana.

a ipukunya molongoana.

Ditshoantsho. Ditshoantsho ba banyana ke go bopa bana le batho
^{ka} tšopa, me ba aga natlo ka mo mba o o dubiloeng ka metse. me
 ba tshameka mantlonyane le go itshabalana.

Botshameko oabsetsanyana ke go tloa ntimo le go tshameka
 khuparile le go hepisana. Ntimo ke kgole e telele, me e
 tshoaroa ke batho ba le babedi ma dintlheng, me ba e
 beke.

286

3.

K32/22

3

betse ba ntsa ba e dikuloseeta koo tlhase le koo go dimo,
 me ba bangoe ba e tlole ha e betsa ha hatahe. Me eo o
 thaatlolang ga mashome a mabedi a sa kope koo, o tlaa
 be a tshotsi, empa ha kgole e kopa maoto a gagoe o sa isa
 a fetse mashome a mabedi, o ba a tlhotsoe, me o tlaa tsham-
 epa ha ba ja bangoe ba hede, le ba la neng ba betsa kgole
 ba tlole! Khuparele ke go sega ditela tse di lesome mo
 lentsoeng, me mo go ea ntsha go beoe mape a a lekanang
 palo ea batho ba ba tshamekang. Cha ba le banē eo mongoe le
 eo mongoe o haka ja gagoe mo tseleng ea ntsha, me ba tshimo-
 lole go dira khuparele. Jaanong mo go ea bohelo go beiloe
 sengoe se se ntle gore eo o tla hitlheng pele a tle a se
 tse. Jaanong oa ntsha tse thokōlō me a a e hethela ka ha
 morago ga mokotla gore ba bangoe ba seka ba mmōna.
 Me ha a sena a e hethela e huparele matsōgō, me a bothe
 ba bangoe ave o thote lehe o rata lehe? Me ha a sena a
 ba bothe bothe, a phuthulele matsōgō. Eo o ibeng a rata ja
 thokōlō e mo go jone, o tshameka kgomo (dentsoe) ea gagoe.
 Me va dire jalo jalo go hitlhela ba hitlha mo tseleng ea
 bohela. Me ea kgomo ea gagoe e hitlheng pele o tsa a se se
 beibeng hao. Go hepisana ke motshamekō oa basetsana ba
 le banē me sethophane sengoe se nne ntsha e le ngoe le sa
 se ngoe hela jalo. Ne go tsoe mothe koo go se sengoe a tle go
 hetsisa ba bangoe. Jaanong go tsoe mothe a me leleke, Ha a
 mo tshoere, o mo isa tshankaneng oa ga bone, Jalo Jalo
 me

286

4.

K32/22

me ba ba tlaa tshoanang ba isioa tshankaning botlha, ba
 tlhatsae. Basimane le lone ba tle ba tshameke khuparela
 le go hepisana jaaka basetanyana. Empa motshameko
 sa lone ke go kheba bokhudube kgotsa bokgoatshe.
 One ke motshameko o tshamekiang ke basimane le
 ba bedi. Ba epa bokhudube me ba lo be ha pele go lone
 me ba lo khebe ba tshela tsa nebutloa ea makhu kgotsa
 maoka. Me eo mongoe o rata gore nne le dikgomo tse di ntsi go
 heta ea mongoe, me eo e leng sekkibi, a nne le tse di ntsi
 jaanong ba tshimolole go hesa. Ha ba hesa ke ha eo mongoe
 le eo mongoe a baa makhudube a le mabedi ha pele go
~~gote~~, me eo o loang le ene a kolope a eo mongoe ke kheba,
 me eo le ene a di kolope. Ka mung oa dikgomo ~~le bokhudube~~
 a ka tshaba makhudube, a ka kheba, o thibile. Me ha a a
 hosa, me eo o khelang kgotsa eo o lang, o tsa, kgomo eeo,
 me eo o iloang a hesa ba lo bedi gape. Ba khebe jalo jalo
 go hithelela. Ba eo mongoe a tseloa dikgomo botlha. Gaba
 gotae o jeli, me eo o tlhatlang gotae o jesitae. Makau
 le makgarebe ba bina hela ha ba tshameka. Ga bana
 motshameko ha go bina setapa sa mangole le go bina mota
 selo hela me eo o boatta a ba tlhatsae, me eo o matla
 tlo a tumisoa gongoe a tlhabele nku e tona. Empa ga
 ba duela. Banna ke basadi le lone ba ntsi ba bina setapa
 sa mangole leha go ka tse sa kgatheng. Batlhaping ba re: a
 baroetsana ba se tshameke boigo ha ngodi eise e tlhatsae.

Ke 1

5 *

K32122

5*

286

Ke eore ha kgoedi e sale ntšha. Setapa sa ga Phantlhatlha
 se bidisa: Senkga stikga anakidi. Motshameko
 o bonjoe kea bakgothung kea maatmusa ka losho ja
 dikgomo. Sehanthathatha ke motshameko o makau le
 baroetsana. Laha go ntšha jalo motshameko e e ntšeng
 jaaka khuparele, ntimo, le e mongae ke ea lanyana.
 Me e e ntšeng jaaka megobelō, setapa le go Kgiba,
 gotae ke eora honokona. Me e tshamekoa ke mongae
 le mongaehela.

end s 286